

We Lwowie dnia 27. kwietnia 1900.

Aleg. 192

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowym zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 29. grudnia 1899 przekazał Wysoki Sejm sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowym zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach komisji gospodarstwa krajowego.

Zakład sadowniczy w Zaleszczykach, aczkolwiek nieskończony, sprawia na zwiedzającym go nader miłe wrażenie. Jest to dziś jakby szkic obrazu w szerszym zakroju, którego kontury pewną ręką narysowano.

Obszar 10-cio morgowy oparkaniony, pochylony ku południowi, przy głównej drodze komunikacyjnej pocięty jest drogami według dobrze obmyślonego planu na 25 kwater przeznaczonych pod drzewa, krzewy owocowe i szkółki.

Na płaszczyźnie tej dominuje na najwyższym punkcie dom piętrowy bez zbytków i praktycznie zbudowany. Dom ten mieści w sobie na piętrze mieszkanie kierownika, pokój gościnny, i muzeum — w parterze mieszkanie inspektora, mieszkanie praktykantów i salę szkolną.

Bardzo obszerne piwnice mają służyć na przechowanie owoców, przyborów zakładowych i przeróbek owocowych. Niedaleko domu zbudowana stajenka a w drugim końcu ogrodu stoi domek dla stróża.

Stały etat szkółek obliczony jest na 45.000 sztuk, z których odpadnie prawdopodobnie 9.000 sztuk. Skoro zaś zdrowych szczepów pozostanie 36.000 sztuk, przeto zakład będzie wydawał corocznie 6.000 sztuk przy 6-letniej względnie 10-letniej rotacji — grunta bowiem po uprzątnięciu szczepów, przez lat 3-4 pod inną kulturę mają być użyte.

Ilość drzewek z zakładu wydać się mających corocznie jest za małą w stosunku do wkładu uczynionego w zakład, i zamierzonego a możliwego zakresu działania tegoż. Temu możnaby i należałoby zaradzić przez rozszerzenie zakładu na grunta sąsiednie w przestrzeni 4—5 morgów.

Komisya gospodarstwa krajowego uważa przeto za wskazane wdrożyć rokowania odnośnie z właścicielami sąsiednich gruntów, a to tem bardziej, ile że grunta te z powodu sąsiedztwa bezpośredniego dworca kolejowego mogą zostać zajęte w najbliższym czasie pod magazyny i t. p. budowle.

Wielka część ogrodu zakładowego jest zasadzoną 200 sztukami drzew wyso-

kopiennych sprowadzonymi od Simon Louis frères z Metz i 271 drzewami karłowemi od Ballet'a z Troyes, niemniej 285 sztukami morel 155 krzewami szlachetnego wina w 11 odmianach i szkółkami obejmującymi kilkanaście tysięcy dzieczek.

W celu obsadzenia główniejszych dróg w ogrodzie potrzeba jeszcze sprowadzić kilkaset karłowych drzew. Ulice boczne mają być obsadzone karłami wyprawdzonymi w szkółkach zakładu, co zostanie uskutecznione w ciągu 4–5 lat.

Dla dalszego zaś prowadzenia szkółek należy sprowadzić kilkanaście tysięcy dzieczków. Dopiero w roku 1901 będzie mieć zakład u siebie wychodowane ziarnówki, które zostaną uszlachetnione w roku następnym.

Plan przedłożony przez kierownika zakładu ma na celu wypróbowanie najlepszych i dla naszych stosunków najodpowiedniejszych gatunków drzew owocowych, ma być jednak przeprowadzony w zupełności dopiero w ciągu lat 6, za czem przemawiają nie tylko finansowe ale także rzeczowe względy.

W ten bowiem sposób nie będzie sprowadzone wszystko z zagranicy, ale zakład oprze się choć w pewnej części na materyale u siebie wyprodukowanym.

Budynki zakładowe, które ukończone zostaną w lecie b. r., stawiane są we własnym zarządzie, w czem leży rękojmią dobrego ich wykonania. Zachodzi jeszcze potrzeba postawienia szopy i poddasza na pomieszczenie narzędzi gospodarskich, co jednak nie wielkim kosztem da się uskutecznić z powodu możności użycia na ten cel materyałów pozostałych od budowy budynku szkolnego.

Ważnym momentem dla zakładu jest zaopatrzenie go w dostateczny zasób wody. Woda może być prowadzoną do zakładu z wodociągów br. Brunickiego z wodociągu Dniestrowego sąsiedniego dworca kolejowego, albo też ze studni wykopać się mającej.

Sprawę tę rozstrzygnie niebawem hydrotechnik wysłany do Zaleszczyk. Na cel powyższy wstawiono do preliminarza zakładu jako wydatek nadzwyczajny do Rubr. II. poz. 8 kwotę 4000 koron. W celu jednak uzyskania skutku pożądanego nie jest wykluczoną konieczność przekroczenia rzeczonej kwoty.

Kierownikiem zakładu zamianowano p. Kazimierza Brzezińskiego, byłego ucznia szkoły pomologicznej w Warszawie, który łączy z wyższem teoretycznem wykształceniem wszechstronną wytrawną praktykę.

Z planu przedłożonego i mimo krótkości czasu już w znacznej części wykonanego wnioskuje komisya, że kierownik zakładu posiada nie tylko kwalifikację odpowiednią, ale także zapał dla sprawy, że przeto potrafi dobrze poprowadzić Zakład, będący pierwszą próbą instytucji zawodowej o charakterze wyłącznie praktycznym, a mający być ogniskiem ruchu sadowniczego na całą południowo-wschodnią część kraju.

Przedkładając niniejsze sprawozdanie komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o założeniu zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydania statutu organizacyjnego dla krajowego Zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt w kwocie 11.140 koron na utrzymanie Zakładu w Zaleszczykach, a 6404 koron na dopełnienie kosztów założenia.

IV. Sejm ustanawia następujący etat osób i płac grona nauczycielskiego krajowego Zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

A.

Grono nauczycielskie krajowego Zakładu sadowniczego w Zaleszczykach składa się:

1. Z kierownika Zakładu a zarazem nauczyciela fachowego.
2. Inspektora ogrodu a zarazem nauczyciela fachowego.

B.

Wymienieni pod 1 i 2. są urzędnikami krajowymi z wszystkimi prawami określonymi w ustawie służby krajowej i w statucie emerytalnym.

C.

1. Kierownik Zakładu a zarazem pierwszy nauczyciel fachowy otrzymuje wolne pomieszkanie, pobiera roczną stałą płacę w kwocie 2600 koron, dodatek aktywalny o rocznych 280 k. i 5 dodatków pięcioletnich w rocznej kwocie 400 k.

2. Inspektor ogrodu a zarazem drugi nauczyciel fachowy otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera roczną stałą płacę w kwocie 2000 kor., dodatek aktywalny o rocznych 200 k. i 5 dodatków pięcioletnich w rocznej kwocie 200 k.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby czynił dalsze starania u c. k. Rządu o uzyskanie subwencji państwowej na koszt założenia i utrzymania zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, w wysokości 50% kosztów.

Przewodniczący :

Sanguszko.

Sprawozdawca :

Krzysztofowicz.

